

159. Fonyód, Feketebészény

(Somogy megye) R, B

Az S-34 számú lelőhely Lengyeltóti és Fonyód között, Feketebészénytől közvetlenül É-ra helyezkedik el, a Kaposvár–Fonyód műút Ny-i oldalán.

A feketebészényi vasúti megállóhoz vezető földút és attól É-ra húzódó akácós erdősáv közötti, kis kiterjedésű szántón még 2003 őszén nyitottunk egy 836 m² területű szondát, amelyben elszórt gödörobjektumok foltjai látszóttak.

A munkát 2004. március 23–29. között végeztük. A meglévő kutatászelvényt dél felé bővítettük tovább a leendő autópálya nyomvonalában. Összesen 1800 m² területen 33 objektumot tártunk fel, amelyek a szelvény K-i végében sűrűsödtek. Az objektumokban kevés őskori kerámiatöredék volt. Ez alapján a településmaradványok a rézkorból, illetve a bronzkorból származhattak.

GALLINA ZSOLT – SOMOGYI KRISZTINA – MOLNÁR ISTVÁN

160. Fonyód, Vasúti-dűlő

(Somogy megye) R, Ró, N, Á

2004 márciusában folytattunk először próbafeltárást a leendő nyomvonalon, ami az üzemmérnökségtől délre, egy erdősáv túlsó oldalán húzódik. Ezért ugyanazt a lelőhelyszámot (M7 S-34) használtuk. Az említett műúttól Ny-ra 2004. május 5. és június 7. között 8414 m²-en 260 objektumot tártunk fel.

A Balatont övező mocsarak által egykoron körbevett, alacsony kiemelkedésen hat régészeti korszak településmaradványai és temetkezései kerültek felszínre.

A *Balaton-Lasinja kultúra* egyetlen gödre az É-i szelvényrészben volt. E korszakból, a középső rézkorból származik egy urnasír is. Az edény, amelynek felső része megsemmisült, nagyméretű, profilált hasú korsóra emlékeztet, sráfozott háromszögekkel tagolt, ívelődő sávokkal díszítették.

A késő rézkori badeni kultúra telepének gödrei a feltárt terület egészén megtalálhatók voltak, de Ny-on sűrűsödtek. Az egyik gödör emberi csontvázat rejtett. Egy másik gödörben állatcsontokból, kagylóhéjakból összecementálódott, összeállt hulladékra teget figyeltünk meg átégett omladék felett. A leletanyagból olyan vesszőfonatos tapasztásdarabokat kell kiemelnünk, amelyeken salak látható, ezért feltehetően kohóból valók!

A *Somogyvár-Vinkovci* kultúrát csak három gödör képviselte a Ny-i szelvényben.

Az őskori kultúrák valamelyikéhez tartozhatott három melléklet nélküli, zsugorított csontváz egymás közelében. Koruk pontosan nem állapítható meg.

A késő római telep objektumai az erősen ívelődő szelvény teljes É-i sávjában jelentkeztek. A kissé hasasodó mély verem, különböző gödrök, két nagyméretű, esetleg kút beásásaként értelmezhető objektum mellett 10 földbe mélyített építményt tártunk fel. Két típust figyeltünk meg: a jellegzetes 3-3 cölöphelyes és a sarkokban 1-1 cölöphelyes formát. A 253. sz. objektumban tüzelő-

hely nyoma lakóházra utal. A leletanyagból két vasfibulát és töredéket, díszített csontfésűket és darabjaikat, egy bronzcsörgőt emelhetünk ki. A kerámiaanyagban egész és összeállítható csuprok, fazekak is voltak. A leletek között az 5., sőt a 6. századra jellemző formákkal is találkozunk.

Az *Árpád-kori* megtelepedést két-három, illetve több kemencét tartalmazó kemencebokrok, kemence-komplexumok és különálló szabadtéri kemencék jelzik. Egy földbe mélyített építmény két oldalának közepén 1-1 cölöplyukkal még ide sorolható.

A mérnöki telep déli részén kibontottunk egy melléklet nélküli, háton, nyújtott helyzetben fekvő emberi csontvázat is, amelynek kora pontosan nem határozható meg a népvándorlás koron-középkoron belül.

Feltárásunk legfontosabb eredménye a Kr. u. 5–6. századra keltezhető telepjelenségek felbukkanása, amelyből még keveset ismerünk a térségben. A lelőhely minden bizonnyal tovább húzódik minden irányban.

GALLINA ZSOLT

161. Füzér, Vár

(Borsod-Abaúj-Zemplén megye) B, Kö

2004-ben a Felsővár területén – két kisebb szakasz kivételével – teljesen feltártuk a várudvar keleti felét. Ennek során előkerült az eddig csupán az írott forrásokból ismert, kör alaprajzú, tufatömbökből falazott oldalú kút. Ennek kitisztítása a következő idényre maradt. Az udvar 17. század végi szintjét borító vékony égérszteg és az abból előkerült számos szeg igazolta az udvart körülvevő palotaszárnyak emelete előtt volt fafolyosó egykori létét. Az udvaron talált számos apró tagozattöredék arra utal, hogy a 19. században itt szabadultak meg a felesleges, kiálló részekről a várat kőbányaként használó és az általuk kifeszegtetett kő nyílászkereteket házaik építőanyagaként hasznosító helybeliek.

Az udvar utolsó járósintjét egyelőre egyetlen kutatóárokval vágtuk át. Az itt tapasztaltak is igazolták azt a korábbi megállapítást, hogy a vár északnyugati palotaszárnya a 15–16. század fordulóján épült fel.

Ugyancsak teljesen megtisztítottuk az omladéktól a déli palotaszárny alatt húzódó hatalmas, négy, egymással összefüggő részekből álló pince („Öreg pince”) két utolsó, eddig még egyáltalán nem, vagy csak alig kutatott elemét.

A vár délnyugati sarkát elfoglaló első periódusú lakóépület keleti eleme volt a várfalra merőleges tengelyű, téglalap alaprajzú helyiség, melyet a 17. századi leltárak Tárháznak neveznek. Az ez alatt levő, eddig még nem kutatott pinceszakasz feltárása során kiderült, hogy az Öreg pince széles, kétszárnyú, kőkeretes ajtaja e pincetérbe nyílt az udvar felől. A pince utolsó, dél felé lejtő, földes járósintje még legmagasabb pontján is 1 m-rel mélyebben helyezkedik el az udvar szintjénél. Mivel falazott lépcsőt a bejárat előtt nem találtunk, bizonyos, hogy falépcsőn, vagy rámpán jártak le ide. Az egykor